

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת נדרים

דפים מב - מח, פרשת פנחס תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

צדף מב- מד

*הפקר ובמודר ממנו. הדרן!

א. המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל, יכול לתת לו ע"י שמרמו לחנוני שיתן לו או נותן לאחר לשם מתנה, ולחכמים יכול להפקיר והלה נוטל ואוכל ורבי יוסי אוסר. והדינים בהפקר 1. טעמיה דרבי יוסי להו"א דהפקר כמתנה שחל רק כשהגיע לרשות המקבל והא דאם הפקירו קודם לנדרו שרי זה משום שאין דעתו להדירו מכך, ולמסקנא טעמיה משום גזירה אטו מתנת בית חורון. 2. המפקיר את שדהו יכול לחזור בו רק בתוך שלשה ימים ואם הפקיר לזמן יכול לחזור בו רק לפני שזכו בה, להו"א רישא כרבנן וסיפא כרבי יוסי ולמסקנא לעולא סיפא נמי כרבנן ומשום דהפקר לזמן לא שכית, ולר"ל אף הרישא כרבי יוסי וטעמיה דא"א לחזור בו כדי שלא תשתכח תורת הפקר ובתחילה יכול לחזור בו מפני הרמאין שמפקירין וחוזרים בהם ועליו לעשר מיניה וביה. 3. המפקיר כרמו ובשחר עמד ובצרו חייב בפרט עוללות שכחה ופאה ופטור מן המעשר, אתי כרבנן או אף כרבי יוסי וכגון שהפקיר בפני שלשה דאז אינו יכול לחזור בו, ולריב"ל אף בפני אחד חל מדאורייתא ובעינן תלתא כדי שיהא אחד זוכה ושנים מעידין.

הלכן עלך פרק רביעי!

פרק חמישי - הקותפין

צדף מח- מה

*שותפין שנדרו הנאה. *נאסר מדבר והשתנה. *הערמה במודר הנאה. הדרן!

א. דיני שותפין שנדרו הנאה 1. בנדרו הנאה זה מזה אסורים להכנס לחצר ולראב"י כל אחד נכנס לתוך שלו, וכן באחד מן השוק מודר הנאה, ובעי בהדירו זה את זה האם רבנן פליגי, ומסתברא דלא מהא דכופין את הנודר למכור את חלקו והרי הוא אנוס. 2. היה אחד מודר מחבירו לחכמים כופין את הנודר למכור את חלקו, ואיירי להו"א שיש כדי חלוקה אבל אם אין שרי לכו"ע ודחי דאסירי בביכ"נ, ולמסקנא פליגי כשיש כדי חלוקה אבל אם אין לכו"ע אסור והלכה כראב"י. 3. המודר הנאה מחבירו ויש לו מרחץ ובית הבד מושכרין בעיר אם יש לו בהם תפיסת יד אסור, ופליגי האם זהו למחצה שלישי ורביע או אפילו בפחות, אבל אם מקבל בטסקא שרי. 4. שנים שאסרו את עצמם

בחרם זה על זה, מותרים בדבר של עולי בבל כגון הר הבית והעזרות ובור שבאמצע הדרך, ואסורים בדבר של אותה העיר כגון רחבה מרחץ ביכ"נ תיבה וספרים, ותקנתם שיכתבו לנשיא ופליגי האם צריך לזכות כמו להדיוט, ואנשי גליל א"צ לכתוב דמכיון שהיו קנטרנין אבותיהם עמדו וכתבו חלקם לנשיא.

ב. דבר שנאסר וחל בו שינוי 1. באוסר עצמו על בית חבירו ומת או מכרו מותר, ואם אומר קונם בית זה אסור. 2. בעי האם אדם יכול לאסור על חבירו גם לכשיצא מרשותו, ופשוט דאפשר מזה שאדם יכול לאסור על בנו שלא יהנה ממנו אף במותו ובכה"ג לא יירשנו. 3. בעי באוסר פירות על חבירו האם מותר בחילופיהן דא"א לאסור פירות חבירו או דאסור משום דחילופין כגידולין, ומייתי דאשכחן שאפשר גבי האוסר הנאתו על אשתו וחילופי ערלה ודחי דלמא ה"מ דיעבד אבל לא ידעינן לכתחילה.

ג. המודר הנאה מחבירו ונתן לאחר לשם מתנה, אם הוכיח סופו על תחילתו שמערים אסור וכמו מעשה בית חורון שלא יכל להקדיש. והדינים 1. אמר ואינן לפניך אלא כדי שיבא אבא ויאכל אסור, ואם אמר שיהיו לפניך שיבא אבא לל"ק שרי דמשמע שיבא מדעתך ולל"ב אסור משום שסעודתו מוכחת עליו. 2. במעשה שאסר את נכסיו על בנו כיון שהיה גנב פליגי בקני ע"מ להקנות האם קנה, ור"נ מייתי מסודרא דקונה ודחינן שיכול לתפוס וכן קני מן השתא, ומתנת בית חורון דלא קנה הטעם משום דסעודתו מוכחת עליו או כראב"י דאוסר ויתור במודר הנאה.

הדכן עלך פרק חמישי!

גדף מג ר"ך

א. הגזירות במודר הנאה: 1. שאיני נהנה לישראל שרי לקנות ולמכור, משום דאסור על כולם. 2. הריני עליך חרם רק המודר אסור והמדיר שרי, כיון דלא משמע לאינשי שנאסר כך. 3. מי שנדר הנאה מחבירו אסור בהנאה גמורה.

גדף מד- מה ר"ך

א. יכול לחזור כל ג' ימים מפני הרמאין 1. הערימו כדי להפטר מהמעשרות. 2. משכך נהגו ליכא גמירות דעת שמפקיר.

הדכן עלך פרק רביעי- חין בין המודר

פרק חמישי- השותפין שנלכו

גדף מז רך

א. בב"ק מוקים דפליגי בברירה 1. לראב"י יש ברירה וכ"א נכנס בשלו. 2. לרבנן אין ברירה ולכן אסור.

ב. הא דפסקינן אין ברירה בדאורייתא והכא לראב"י יש ברירה 1. לר"ת טעמא דראב"י דויתור במודר הנאה שרי. 2. נפסק דרק בדרבנן יש ברירה. 3. לרמב"ן הכא שאני משאר ברירה דעלמא, דמתחלקים בתשמישים בחצר כ"א בזמנו, ובעלמא מתברר לאחר זמן. 4. לר"ן ברירה דהכא עדיפא, דבעלמא הוי ספק גמור, והכא הרוב מיד מתברר מתחילה ומיעוט בשעת ההשתמשות.

ג. אחד מהשוק נכנס 1. לרשב"א דוקא לצורך השותף. 2. לרא"ה אפילו בסתמא.

ד. מי חייב למכור 1. לירושלמי והרמב"ם כופין למכשיל למדיר. 2. לראב"ד והבבלי כופין למכור למודר כדי שלא ישל. 3. לכו"ע ברגיל להדיר כופין אותו למכור חלקו.

ה. בחצר שיש דין חלוקה וחלקו 1. לרשב"א אסור, דלא אמרינן הוברר שקנה חלקו. 2. לרמב"ם שרי,

דאגן סהדי דאדעתא דהכי נשתתפו.

1. הסתירה דהכא אמרינן בטסקא שהקרקע שלו א"א לאסור, ובערכין אמר דיכול המשכיר לאסור על השוכר 1. לתוס' בפירוש יכול לאסור, ואיירי בסתמא דאין דעתו על זה. 2. לר"ת דוקא הקדש מפקיע משעבוד והכא בקונם. 3. י"א דבערכין אוסר כשלא הקדים שכר למשכיר. 4. התם בית סתם לכן יכול לאסור ולהקדיש, והכא בבית זה שרי דאין הקדש בדק הבית מפקיע מידי שעבוד. 5. הכא דאיירי בטסקא נחשב שיש לשוכר קנין הגוף. 6. לר"ן א"א למשכיר לאסור על אחר, מפני שנהנה מהחלק שמשועבד לשוכר, ומביא שנחלקו האם משכיר יכול לאסור על השוכר.

גדף מז רז

- א. ראיית חילופין כגדולין מאשה 1. שכשהיא לווה משעבדת נכסי הבעל. 2. לר"ן דאגן סהדי שלותה על דעת שיטלו מהבעל.
- ב. הלכתא 1. הוא אסור בחילופין 2. חבירו, לר"ן שרי דספיקא לקולא, והרמב"ם אוסר.

גדף מח רז

- א. הסתירה ברמב"ם 1. פסק כראב"י דשרו בחצר שאין דין חלוקה וה"נ ביכ"נ. 2. פסק בביכ"נ שיכתבו חלקם דאתי כרבנן.
- ב. אמר לאחר המתנה שיזמין את אביו 1. לרשב"א שרי. 2. לרמב"ם אסור.
- ג. קנין שטר שיקנה לאחר זמן 1. לרשב"א מהניא. 2. לר"ן לא מהני דבעי שיקנה כעת, דהנותן הוי מצוה מחמת מיתה.
- ד. מהו סעודתו מוכחת 1. מוכח הערמה, דאין אדם נותן לאחר את סעודת נישואי בנו. 2. מוכח שאביו נהנה משלו.
- ה. הלכתא 1. סודר קני ע"מ להקנות וא"א לעכב. 2. קני ע"מ להקנות לר"ן צריך שיחול דוקא מעכשיו, ולרמב"ם חל לאחר זמן וכו"נ.
- ו. אסר הנכסים על בנו, ואם נכדו יהא ת"ח מקנה 1. לפומבדיתאי קני ע"מ להקנות אח"כ ולא קנה. 2. לר"ן קני כמו סודר.
- ז. קושיות רב אשי לר"ן 1. דלמא יכול לתפוס הסודר. 2. בסודר קני מהשתא, והתם לכי הויא.
- ח. מתנת בית חורון דלא קני, תירץ 1. סעודתו מוכחת עליו. 2. כר"א דאסר ויתור במודר הנאה.
- ט. כל מתנה שאילו הקדישה, למעוטי 1. קני ע"מ להקנות לאחר זמן. 2. דחי לל"ב דרבא, ע"מ שיאכל אבא.

שאלות לחזרה ושינון

- א. שותפין שנדרו הנאה ודינם (4)
- ב. דבר שנאסר וחל בו שינוי (3)
- ג. דיני מודר הנאה שנתן לאחר לשם מתנה (2) הדרן!

דף מב-מד

א. הבאה למודר הנאה ודיני הפקר (3) הדרן!

פרק חמישי- השותפין

דף מה-מח

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות
עבודה זרה הוריות
מחודדין בפיך
זבחים
מנחות
חולין
בכורות עם הקדמות ומושגים
ערכין-תמורה
כריתות-מעילה
נדה

יבמות
כתובות
נדרים
נזיר סוטה
גיטין
קידושין - עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא
בבא קמא
בבא מציעא
בבא בתרא א-ב
סנהדרין א-ב עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

ברכות עם מחודדין בפיך.
שבת מהדורה חדשה.
עירובין
פסחים
שקלים ר"ה
יומא
סוכה
ביצה תענית
מגילה-פורים עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואהרות ר"ש אבן גבירול.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.
קיצור חרדים מנוקד ומסודר.
קיצור אלשין רות
קיצור אלשין אסתו
קיצור אלשין איכה בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~144~

המערכת